

Vahvistettu Lapin yliopiston rehtorin päätöksellä 22.12.2018

Lapin yliopiston tietosuojapolitiikka

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	2
2. Tietosuojapolitiikan kattavuus, tavoitteet ja periaatteet	2
3. Tietojen elinkaari ja käyttö	3
4. Rekisteröityjen informointi.....	4
5. Vastuut ja organisointi	4
6. Tietosuojan varmistaminen	5
7. Tietosuojan ongelmatilanteet.....	6
8. Tiedottaminen henkilöstölle, rekisteröidyille ja sidosryhmille	6

1. Johdanto

Tietosuojasta huolehtimisella varmistetaan toiminnan vastuullisuus ja asianmukaisuus niin lainsäädännön kuin eettisten toimintatapojen kannalta. Lisäksi tietosuojasta huolehtiminen on osa yliopiston riskien hallintaa. Tietosuojapolitiikassa määritellään perusperiaatteet, kuinka kaikissa yliopiston toiminnoissa pyritään varmistamaan henkilötietojen lainmukainen käsittely ja tietojen suojaus. Tietosuojapolitiikkaa täydennetään soveltuvin osin toimenpidesuunnitelmilla ja käytännön ohjeistuksilla.

2. Tietosuojapolitiikan kattavuus, tavoitteet ja periaatteet

Yliopisto-yhteisön jäsenet (johto, työntekijät, opiskelijat, apurahatutkijat sekä akateemiset vierailijat) ovat velvollisia noudattamaan tietosuojapolitiikkaa sekä muita yliopiston tietoturvaa ja tietosuojaa koskevia käytäntöjä, sääntöjä ja ohjeita. Jos henkilötietojen käsittely tehdään yliopiston lukuun, tätä tietosuojapolitiikkaa tulee noudattaa riippumatta siitä missä tietoa säilytetään ja huolimatta siitä kuka omistaa käsittelyyn käytetyt välineet. Tietosuojapolitiikkaa tulee myös noudattaa aina kun henkilötietojen käsittelyyn käytetään yliopiston tietojärjestelmiä tai muita tietotekniikkaresursseja. Tietosuojapolitiikan noudattamisvelvollisuus koskee myös apurahatutkijoita riippumatta siitä, ovatko he työsuhteessa.

Tietosuojaan kuuluvat henkilöiden yksityiselämän suoja ja yksityisyyden suoja turvaavat muut oikeudet henkilötietoja käsiteltäessä. Tietosuojalla tarkoitetaan henkilötietojen ja muiden henkilön luottamuksellisten tai arkaluonteisten tietojen suojaamista. Tietosuojalainsäädäntö edellyttää, että henkilötietojen käsittely on turvattava ja henkilötiedot on suojattava asiattomalta käsittelyltä. Tietojen ja tietojärjestelmien käyttöä seurataan ja väärinkäyttöihin puututaan.

Yliopistossa kerätään ja käsitellään henkilötietoja muun muassa opintoihin, työntekijöihin sekä tutkimukseen liittyen. Osa käsiteltävästä tiedosta on luottamuksellista, arkaluonteista sekä salassa pidettävää ja voi paljastuttuaan rikkoa yksityisyyden suojan ja luottamuksen yliopiston toimintaa kohtaan.

Henkilötietojen oikeellisuus on varmistettava, niitä on käsiteltävä asianmukaisesti ja niiden on oltava tarpeen mukaan käytettävissä. Väärien, vanhentuneiden ja virheellisten tietojen käsittely on kielletty, ja näiden oikaiseminen on tehtävä tarpeen mukaan.

Tietoja saavat käyttää ainoastaan niitä työssään tarvitsevat henkilöt ja työtehtävänsä suorittamisen edellyttämässä laajuudessa. Tietoja voi luovuttaa ainoastaan henkilön itsensä suostumuksella tai lainsäädännön nojalla.

Tietosuojalla on kiinteä yhteys tietoturvaan. Yliopiston tietoturwapolitiikka määrittelee, mitä tarkoitetaan tietoturvalla ja kuinka sitä ylläpidetään.

Tietosuojapolitiikka ottaa huomioon myös yliopiston avoimen tieteen politiikan ja periaatteet. Tietosuojan ja tieteen avoimuuden yhteen sovittaminen otetaan huomioon erityisesti tutkimusaineistoja koskettavia käytännön ohjeistuksia ja ratkaisuja laadittaessa.

Tavoitteena on varmistaa, että yliopisto noudattaa EU:n tietosuoja-asetuksen, kansallisen lainsäädännön ja muun henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön asettamien vaatimusten mukaisia velvoitteita ja, että lainsäädännön noudattaminen on osoitettavissa dokumentaation avulla.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat tietosuojaperiaatteet (EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 5):

- Käsittelyn lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys:
 - käsiteltävä lainmukaisesti, asiamukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi
- Käyttötarkoitussidonnaisuus
 - kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla
- Tietojen minimointi
 - oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään
- Tietojen täsmällisyys
 - oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä
- Tietojen säilytyksen rajoittaminen
 - säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten
- Tietojen eheys ja luottamuksellisuus
 - käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus
- Rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus
 - Rekisterinpitäjä vastaa siitä, ja sen on pystyttävä osoittamaan se, että tietosuojaperiaatteita on noudatettu

3. Tietojen elinkaari ja käyttö

Henkilötietoja käsitellään vain perustellun käyttötarkoituksen johdosta ja vain siinä määrin ja niin kauan, kun se on käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista. Käytettävien tietojen oikeellisuus pyritään varmistamaan ja tietoja päivitetään henkilöltä itseltään tai luotettavista lähteistä. Kun tiedot eivät enää ole käyttötarkoituksensa vuoksi tarpeellisia, tiedot tuhoetaan asianmukaisesti.

Tietoja käytetään niitä kerätessä kuvattuihin tarkoituksiin lainsäädännön kulloinkin sallimissa rajoissa. Tietoja luovutetaan vain nimenomaisesti kerrotulla tai laissa mainitulla perusteella ja nimenomaisesti kerrotuille tai laissa mainituille luovutuksen saajille. Tietoja saatetaan siirtää re-

kisterinpitäjän sijaintivaltion ulkopuolelle tai poikkeustapauksissa EU:n ulkopuolelle. Tällöin noudatetaan siirtoa koskevia, tietosuojalainsäädännössä säädettyjä menettelyitä. EU:n ulkopuolelle henkilötietoja siirrettäessä noudatetaan erityistä huolellisuutta ja siihen liittyviä säännöksiä. Yliopisto säilyttää henkilötietoja Lapin yliopiston tiedonhallintasuunnitelman mukaisesti. Kun tiedonhallintasuunnitelman mukainen säilytysaika on ohi, tulee asiakirjat hävittää turvallisesti tietoineiston hävittämisestä annetun ohjeistuksen mukaisesti.

Tutkimusaineistojen säilytysajat määräytyvät tutkimussuunnitelman ja aineiston hallintasuunnitelman mukaisesti. Mikäli aineistot sisältävät henkilötietoja, tulee EU:n yleinen tietosuojasetus ja sen tietosuojaperiaatteet sovellettaviksi.

4. Rekisteröityjen informointi

Rekisterinpitäjänä toimii aina Lapin yliopisto ja henkilötietoa sisältäville rekistereille nimetään vastuuhenkilöt. Kustakin rekisteristä laaditaan lainsäädännön edellyttämä tietosuojaseloste tai seloste käsittelytoimista. Rekisteröidyille tarjotaan laissa tarkoitettu tai muuten tarpeellinen informaatio henkilötietojen käsittelystä tietoja kerätessä. Kunkin rekisterin vastuuhenkilö on myös velvollinen huolehtimaan siitä, että rekisteristä on laadittu sekä rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuuteen, että rekisteröityjen informointiin liittyvä dokumentaatio.

5. Vastuut ja organisointi

Vastuu tietosuojan toteuttamisesta ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta on yliopiston johdolla. Yliopistoyhteisön jäsenen tulee tuntea ja hallita oman vastualueensa tietosuojasääntely ja -riskit. Yliopistolla toimii **tietosuojavastaava**, joka ohjaa ja kehittää tietosuojan toteuttamista ja jonka tehtävänä on avustaa yliopiston yksiköitä tietosuoja-asioissa.

Tietosuojavastaavan tehtävänä on riippumattomana asiantuntijana auttaa ylintä johtoa lainsäädännön asettamien velvoitteittensa toteuttamisessa rekisterinpitäjänä. Tietosuojavastaava osallistuu suunnittelutoimintaan, ohjeiden valmisteluun ja ylläpitoon sekä tietosuojakoulutuksen toteutukseen. Tietosuojavastaavan tehtävänä on seurata ja valvoa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta ja suojausmenettelyä, tukea ja ohjata henkilökuntaa ja rekisteröityjä tietosuoja-asioissa, toimia yhdyssiteenä valvontaviranomaisiin sekä raportoida johdolle tietosuojan tilasta ja kehittämistarpeista. Tietosuojavastaavalla on oikeus suorittaa tehtävänsä ja niihin liittyvä suunnittelu, seuranta ja raportointi itsenäisesti.

Tietosuojavastaavan toimenkuvassa on tarkempi kuvaus tehtävistä ja oikeuksista. Tietosuojavastaavan yhteystiedot ovat julkisesti saatavilla.

Tietosuojavastaavan tueksi muodostetaan tietosuojaorganisaatio, johon nimetään jäseniä yliopiston henkilötietoja käsittelevistä yksiköistä sekä henkilötietoja käsittelevien järjestelmien tai palvelujen hankinnasta, kehityksestä ja ylläpidosta vastaavista yksiköistä.

Tietosuojajaorganisaatio huolehtii tietosuojaperiaatteiden toteuttamisesta, tietosuojan linjauksista ja ohjeista sekä seuraa tietosuojan eri vastualueiden suunnitelmien, ohjeiden, selosteiden ja lomakkeiden laadintaa sekä ottaa tarvittaessa kantaa käytäntöihin ja kehittämishankkeisiin ja seuraa tietosuojatilannetta.

Yliopiston yksiköt nimeävät tietosuojayhteyshenkilöt, jotka yksikkötasolla edistävät tietosuojan toteutumista ja ovat osa yliopiston tietosuojajaorganisaatiota.

Henkilötiedon käsittelytoimen tai henkilökäsitelmien vastuukäsitelmä nimetään käsittelytoimen tai henkilökäsitelmien käytännön hallinnoinnista vastaava(t) henkilö(t), esimerkiksi järjestelmän pääkäyttäjä(t). Vastuukäsitelmä vastaa mm. käsiteltävien henkilötietojen ja tietosuojadokumentation ajantasaisuudesta ja henkilötietojen käytäntöistä yliopiston tehtäviin.

Tutkimuksen vastuullinen johtaja vastaa tutkimushankkeissaan siitä, että projektissa noudatetaan tietosuojalainsäädäntöä ja tätä tietosuojapolitiikkaa sekä siitä, että tutkijat, jotka käsittelevät henkilötietoja suorittavat henkilötietojen käsittelyn käytäntöihin perehdyttävän koulutuksen ennen käsittelyn alkamista. Henkilöiden, jotka yliopiston tutkimushankkeissa käsittelevät henkilötietoja, tulee noudattaa tutkimuksen tietosuojan käytäntöjä, joiden noudattamiseen yliopisto on sitoutunut. Yliopistossa toimivien tutkijoiden tulee käsitellä henkilötietoja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) Hyvä tieteellinen käytäntö –ohjeen, sekä tutkimuksen eettisyyttä, laadukkuutta ja tiedeyhteisön integriteettiä turvaavan –ohjeen European Code of Conduct for Research Integrity mukaisesti. Tarvittava tutkimuseettinen ennakoarviointi tulee tehdä ennen kuin henkilötietojen keräys aloitetaan, noudattaen Tutkimuseettisen Neuvottelukunnan (TENK) ja yliopiston ohjeistusta.

Yliopisto on tutkimushankkeissa rekisterinpitäjä silloin, kun yliopisto määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen ja keinot. Tämä toteutuu tutkimushankkeissa, jotka ovat yliopiston hyväksymiä ja joiden rahoitus on osoitettu yliopistolle. Tämä tarkoittaa sitä, että pääsääntöisesti yliopisto on rekisterinpitäjä. Myös yksittäinen tutkija (tai tutkimusryhmä) voi olla rekisterinpitäjä, jos hän määrittelee käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Yliopiston ja tutkijan yhteisrekisterinpitäisyys voi myös olla mahdollinen.

Yliopisto vastaa tietosuojan resursoinnista ja käytännön toteutuksesta, myös tietojen käsittelyä ulkoistaessa. Tällöin tulee huolehtia, että valittu kumppani noudattaa tätä tietosuojapolitiikkaa. Henkilötietojen käsittelyn ulkoistamisesta laaditaan aina kirjallinen sopimus, jossa osapuolten vastuut ja velvollisuudet määritellään.

Henkilötietoja voidaan käsitellä myös Lapin korkeakoulukonsernin (Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu) sekä Rovaniemen koulutuskuntayhtymän välillä ja sisäisesti siten, että organisaatiot muodostavat yhteisrekisterinpitäjyyden.

6. Tietosuojan varmistaminen

Tietosuoja-asiat kuuluvat osana henkilötietoja käsittelevien uusien työntekijöiden perehdytykseen ja niistä järjestetään säännöllisesti koulutusta kaikille työntekijöille.

Kaikkia henkilötietoja käsitteleviä henkilöitä sitoo laissa säännelty tai erikseen sovittu ja dokumentoitu vaitiolovelvollisuus.

Henkilötietoja sisältävien tietojärjestelmien käyttöä kontrolloidaan yliopiston käyttäjähallintaratkaisulla tai muuten dokumentoiduilla menettelyillä. Mikäli tietosuojan epäillään tai havaitaan vaarantuneen, asia tutkitaan viipymättä. Lisäksi asiasta ilmoitetaan viipymättä rekisteröidyille, jonka tietosuoja on vaarantunut, edellyttäen, että ilmoittaminen on aiheellista korjaavien toimenpiteiden suorittamiseksi tai vahingon rajaamiseksi.

Yliopisto arvioi ja valvoo tietosuojan toteutumista ja tekee tarkastuksia tietosuoja-asioissa osana normaalia tarkastustoimintaansa.

Tietosuojan toteutuminen varmennetaan vuosittain raportoinnilla johdolle ja toimintakertomukseen tulevalle maininnalla suoritetuista toimenpiteistä.

7. Tietosuojan ongelmatilanteet

Tietosuojavastaavalla on yliopiston johdon antama valtuutus ja velvollisuus tehdä tietosuojan seuranta ja valvontaa sekä ryhtyä toimenpiteisiin havaittujen heikkouksien parantamiseksi ja ongelmatilanteiden selvittämiseksi. Hän raportoi tarvittaessa tapauksista myös organisaation johdolle. Henkilötietoihin kohdistuvasta tietoturvaloukkauksesta, josta voi aiheutua riski luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille, ilmoitetaan ilman aiheetonta viivästystä ja viimeistään 72 tunnin sisällä valvontaviranomaiselle. Rekisteröidyille ilmoitetaan loukkauksesta ilman aiheetonta viivytystä, jos se todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille.

8. Tiedottaminen henkilöstölle, rekisteröidyille ja sidosryhmille

Tästä tietosuojapolitiikasta ja sen muutoksista tiedotetaan erikseen. Tietosuojapolitiikka päivitetään tarpeen mukaan. Tämän lisäksi annetaan sisäisiä ohjeita tietosuoja-asioista. Yliopiston tietosuojapolitiikka on voimassa toistaiseksi. Se on asiakirjana julkinen ja saatavissa yliopiston ulkoisilta ja sisäisiltä verkkosivuilta.